

ภาคผนวก ก.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนการป้องกันไฟฟ้า
: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับชุมชนบริเวณในและรอบเขตพื้นที่
อุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟฟ้า : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติผาแต้ม
จังหวัดอุบลราชธานี คำตอบในแบบสอบถามนี้ไม่มีข้อใดผิดหรือถูก เพราะเป็นความคิดเห็น
และการตัดสินใจที่ต่างกันและหวังอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบ
สอบถามครบทุกข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่าง.....หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง มากที่สุด
หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง ( ) V1
2. อายุ .....ปี ( ) V2
3. ระดับการศึกษา ( ) V3
  - ( ) 1. ไม่เคยได้รับการศึกษา
  - ( ) 2. ประถมศึกษาปีที่ 4
  - ( ) 3. ประถมศึกษาปีที่ 6
  - ( ) 4. มัธยมศึกษาปีที่ 3
  - ( ) 5. มัธยมศึกษาปีที่ 6
  - ( ) 6. ปวช. / ปวท. / ปวส. / อนุปริญญา
  - ( ) 7. ปริญญาตรี
  - ( ) 8. สูงกว่าปริญญาตรี
4. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านนี้.....ปี ( ) V5
5. ระยะทางจากแหล่งทำกินถึงป่า.....ก.ม. ( ) V7

ตอนที่ 2 ข้อมูลความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย และเติมค่าลงในช่องว่างที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. อาชีพหลักของท่าน ( ) V 4
- ( ) 1. ทำนา ( ) 2. ทำไร่ ( ) 3. ทำสวน
 ( ) 4. ค้าขาย ( ) 5. รับจ้าง ( ) 6. รับราชการ
 ( ) 7. พนักงานบริษัทเอกชน ( ) 8. อื่น ๆ ระบุ.....
2. รายได้จากการประกอบอาชีพในรอบปีที่ผ่านมา ( ) V 6
- ( ) 1. รายได้จากการขายพืชผลทางการเกษตร เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ฯลฯ
 จำนวนเงิน.....บาท
- ( ) 2. รายได้จากการขายสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย หมู ไก่ ฯลฯ
 จำนวนเงิน.....บาท
- ( ) 3. รายได้จากการค้าขาย จำนวนเงิน.....บาท
- ( ) 4. รายได้จากการรับจ้าง จำนวนเงิน.....บาท
- ( ) 5. รายได้จากเงินเดือน จำนวนเงิน.....บาท
- ( ) 6. รายได้จากเงินกู้ยืม จำนวนเงิน.....บาท
- ( ) 7. รายได้อื่น ๆ จำนวนเงิน.....บาท
- รวมรายได้ทั้งหมด ในรอบปี จำนวนเงิน.....บาท

3. ที่ดินทำกินของครอบครัวท่านมีเท่าใด ( ) V 8

- ( ) 1. ไม่มี
- ( ) 2. มีที่ดิน เพื่ออยู่อาศัย ประมาณ.....ไร่
 เพื่อประกอบอาชีพ ประมาณ.....ไร่
 จำนวนที่ดินรวมประมาณ ประมาณ.....ไร่

ตอนที่ 3 การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

( ) V9

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านท่าน
 ในด้านการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในแต่ละเดือน

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จัดการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับไฟป่า					
2. เจ้าหน้าที่ป่าไม้มาพบประชาชนเพื่อ แนะนำความรู้เกี่ยวกับไฟป่า					
3. มอบอุปกรณ์ดับไฟป่าให้กับชุมชน					
4. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของกรมป่าไม้ในหมู่บ้านท่าน					
4.1 เกษตรตำบล/เกษตรอำเภอ					
4.2 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข					
4.3 ตำรวจ					
4.4 ครู					
4.5 พัฒนาการ					
4.6 ปลัดอำเภอ					
5. เมื่อมีการวางแผนจัดทำโครงการต่าง ๆ ของชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะเข้าร่วมวางแผน					
6. เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรค เจ้าหน้าที่ป่าไม้ จะช่วยเสนอแนะและให้คำปรึกษา					
7. เจ้าหน้าที่ป่าไม้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นอกเหนือจากอุปกรณ์ดับไฟป่าให้ชุมชน					
8. เจ้าหน้าที่ป่าไม้จัดหางบประมาณให้ชุมชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมดับไฟป่า					
9. เจ้าหน้าที่ป่าไม้ติดตามประเมินผลการ ฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับไฟป่า					
10. เจ้าหน้าที่ป่าไม้มาเยี่ยมชุมชนเพื่อ ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันไฟป่า					

ตอนที่ 4 การได้รับข้อมูลข่าวสาร

( ) V 10

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องว่างที่ตรงกับจำนวนการได้รับข้อมูลข่าวสารของท่าน

4.1 ในรอบสัปดาห์หนึ่งท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

แหล่งข่าวสาร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สื่อมวลชน					
1. วิทยุ					
2. โทรทัศน์					
3. หนังสือพิมพ์					
4. นิตยสาร/วารสาร					
5. หนังสือจากทางราชการ					
สื่อบุคคล					
1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ					
2.ญาติพี่น้อง					
3. เพื่อนบ้าน					

4.2 ในรอบสัปดาห์หนึ่งท่านได้รับข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

ประเภทข่าว	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การเมืองภายในประเทศ					
2. การเมืองต่างประเทศ					
3. การประกอบอาชีพ					
4. ราคาพืชผลการเกษตร การค้า การตลาด					
5. สุขภาพอนามัย					
6. กีฬาและบันเทิง					
7. อาชญากรรม					
8. อุบัติเหตุและอุบัติภัยต่างๆ					
9. ศาสนาและธรรมะ					

ตอนที่ 5 การเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม

( ) V 11

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องว่างที่ตรงกับการทำงานที่ท่านเคยเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม หรือเป็นคณะกรรมการกลุ่มหรือเคยมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในรอบปีที่ผ่านมาเพียงใด

ตำแหน่งหรือกลุ่มหรือองค์กรที่ท่านเคยเป็นผู้นำ หรือเป็นกรรมการ หรือเคยมีส่วนร่วม	เคย	ไม่เคย
1. สมาชิก อบต. หรือกรรมการสภาตำบล		
2. กรรมการหมู่บ้าน		
3. กรรมการวัด		
4. กรรมการกลุ่มออมทรัพย์		
5. กรรมการศูนย์สาธิตการตลาด		
6. สหกรณ์		
7. กลุ่มเกษตรกร		
8. กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา		
9. กลุ่มแม่บ้าน		
10. กลุ่มเยาวชน		
11. กลุ่มยุวเกษตร		
12. กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัย		
13. กลุ่มฌาปนกิจ		
14. กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน		
15. กลุ่มอื่น ๆ ระบุ		

ตอนที่ 6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าไม้

( ) V 12

- คำชี้แจง** 1. โปรดทำเครื่องหมายลงในช่อง ใช่ เมื่อท่านคิดว่าถูกต้อง
2. โปรดทำเครื่องหมายลงในช่อง ไม่ใช่ เมื่อท่านคิดว่าไม่ถูกต้อง

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. ต้นไม้ใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมผลิตกระดาษ		
2. ต้นไม้ใช้ประโยชน์ในการทำเครื่องเรือน เครื่องประดับบ้านเรือน		
3. ป่าไม้เป็นแหล่งที่มาของสมุนไพร และอาหารป่านานาชนิด		
4. ป่าไม้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของคนและสัตว์ทุกชนิด		
5. ต้นไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ เป็นเชื้อเพลิงในการหุงหาอาหารเวลาไปเที่ยวป่า		
6. ป่าไม้เป็นแหล่งประกอบอาชีพประเภทหนึ่งของประชาชน		
7. ป่าไม้ช่วยป้องกันการพังทลายของดินเนื่องจากน้ำฝนกัดเซาะ		
8. ป่าไม้ช่วยป้องกันมิให้เกิดน้ำท่วม		
9. ป่าไม้ใช้เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดี		
10. ป่าไม้ใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบการศึกษา		
11. ป่าไม้ใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและนันทนาการ		
12. กฎหมายหย่อนยานไม่รัดกุมทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้		
13. ป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติประชาชนเข้าทำประโยชน์ได้		
14. การสร้างวัดหรือสำนักสงฆ์เป็นสาเหตุหนึ่งของการทำลายป่าไม้		
15. การสร้างเขื่อนเป็นสาเหตุหนึ่งของการทำลายป่าไม้		
16. ศูนย์เพาะชำกล้าไม้ทุกแห่งแจกจ่ายต้นไม้ให้ประชาชนฟรี		
17. การดูแลรักษาและป้องกันป่าไม้เป็นหน้าที่ของทางราชการเท่านั้น		

ตอนที่ 7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไฟฟ้า

( ) V 13

คำชี้แจง 1. โปรดทำเครื่องหมายลงในช่อง ใช่ เมื่อท่านคิดว่าถูกต้อง

2. โปรดทำเครื่องหมายลงในช่อง ไม่ใช่ เมื่อท่านคิดว่าไม่ถูกต้อง

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. ไฟฟ้ามีผลเสียต่อสภาพแวดล้อม		
2. ไฟฟ้ามีผลดีต่อระบบนิเวศป่าไม้บางส่วน		
3. พืชป่าไม่สามารถทำให้เกิดไฟฟ้าได้		
4. การเสียดสีของกิ่งไม้สามารถทำให้เกิดไฟฟ้าได้		
5. ต้นไม้ กิ่งไม้ ตอไม้ เป็นเชื้อเพลิงในการเกิดไฟฟ้า		
6. กอไม้ หญ้า วัชพืช ไม่ใช่เชื้อเพลิงในการเกิดไฟฟ้า		
7. ไฟฟ้าในประเทศไทยเป็นแบบไฟฟิวดิน		
8. ไฟฟิวดินจะไม่ทำอันตรายต้นไม้ใหญ่ถึงตาย		
9. ไฟฟ้าจะทำให้ต้นไม้เกิดรอยแผลใหม่ คุณภาพเนื้อไม้ลดลง		
10. ต้นไม้ที่ถูกไฟฟ้าไหม้จะอ่อนแอจนโรคและแมลงเข้าทำอันตราย		
11. ส่วนของไฟที่ลุกลามไปตามทิศทางลม เรียกว่า หัวไฟ		
12. ความชื้นในอากาศน้อย (อากาศแห้ง) เป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดไฟฟ้า		
13. ลมไม่มีส่วนช่วยให้เกิดไฟฟ้า		
14. ไฟฟ้าจะมีอันตรายมากที่สุดในช่วงเวลากลางวัน.		
15. ไฟฟ้ามีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากคนที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่า		
16. การป้องกันไฟป่ามีประโยชน์ทำให้เกิดดอกเห็ดเป็นอาหารแก่มนุษย์		
17. ไฟฟ้าที่มีความรุนแรงน้อยจะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน		

ตอนที่ 8 การมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า

( ) V 14

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องระดับการมีส่วนร่วม 5 - 4 - 3 - 2 - 1 หมายถึง ท่านมีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด - มาก - ปานกลาง - น้อย - น้อยที่สุด ตามลำดับ

ลักษณะ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน					
1.1) ศึกษาปัญหาผลกระทบที่เกิดจากไฟฟ้า					
1.2) เสนอปัญหาเกี่ยวกับไฟฟ้าต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
1.3) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อพูดคุยถึงปัญหาไฟฟ้า					
1.4) ศึกษาความต้องการของชุมชนในการป้องกันไฟฟ้า					
1.5) เสนอความต้องการของชุมชนในการป้องกันไฟฟ้าต่อผู้เกี่ยวข้อง					
2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและเสนอโครงการในการป้องกันไฟฟ้า					
2.1) เป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า					
2.2) เข้าร่วมประชุมวางแผนการป้องกันไฟฟ้า					
2.3) เสนอแนวทางในการป้องกันไฟฟ้า					
2.4) ชักชวนให้ญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันไฟฟ้า					
2.5) ให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันไฟฟ้าเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน					
2.6) ร่วมตั้งกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากอุทยานแห่งชาติหรือจากการป้องกันไฟฟ้า					
2.7) ร่วมประชุมเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันไฟฟ้า					
2.8) แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมการป้องกันไฟฟ้า					

ลักษณะ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
2.9) แสดงความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันไฟฟ้า					
3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมป้องกันไฟฟ้า					
3.1) เข้าร่วมในกิจกรรมการดับไฟฟ้า					
3.2) บริจาคทรัพย์สินในการร่วมป้องกันไฟฟ้า					
3.3) ร่วมช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันไฟฟ้า					
3.4) แจ้งการพบเห็นไฟฟ้าให้เจ้าหน้าที่ทราบ					
3.5) เผยแพร่ข่าวสารและพูดคุยกับญาติพี่น้องเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า					
3.6) ริเริ่มหรือมีส่วนสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มป้องกันไฟฟ้า					
4) การมีส่วนร่วมในการติดตามผลงานและรับผิดชอบในการป้องกันไฟฟ้า					
4.1) ติดตามผลกระทบที่เกิดจากไฟฟ้า					
4.2) ห้ามปราม ว่ากล่าวตักเตือนผู้จุดไฟเผาป่า					
4.3) ติดตามหรือประเมินผลการป้องกันไฟฟ้าที่กระทำไปแล้ว					
4.4) ช่วยดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกในพื้นที่ป่าที่ถูกไฟไหม้					
4.5) ติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการป้องกันไฟฟ้า					

ตอนที่ 9 ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า

ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคใด ที่ทำให้ท่านไม่สามารถเข้าร่วมในการป้องกันไฟป่า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) มีภาระทางครอบครัวมาก ทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม
- ( ) สุขภาพไม่แข็งแรง
- ( ) มีภาระในการประกอบอาชีพ
- ( ) สถานที่ตั้งโครงการไกลที่พักอาศัย
- ( ) ไม่เคยทราบข่าวในเรื่อง โครงการดังกล่าว
- ( ) ไม่เคยได้รับประโยชน์โดยตรงจากป่า
- ( ) ขาดการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ
- ( ) ขาดการประชาสัมพันธ์จากผู้นำท้องถิ่น
- ( ) คิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

Rajabhat Mahasarakham University

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข.

ประวัติความเป็นมาอุทยานแห่งชาติผาแต้ม

ในอดีตชาวบ้านท้องถิ่นทำกินในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ป่าภูผา น้อยคนนักที่จะเดินทางเข้าไปในป่าดังกล่าว เนื่องจากมีความเชื่อว่า “ผาแต้มเป็นเขตต้องห้ามภูผาเหล่านั้นมีความศักดิ์สิทธิ์นัก เป็นภูผาแห่งความตาย ใครล่วงล้ำเข้าไปก็มีอันเป็นไปอาจเจ็บไข้หรือเป็นอันตรายถึงชีวิตได้” ปัจจุบันพื้นที่ป่าภูผาบริเวณผาแต้มได้ถูกเปิดเผยจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เมื่อคณะอาจารย์และนักศึกษาจากภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้มาทำการสำรวจและค้นพบภาพเขียนสีโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ผาแต้ม ที่หมู่บ้านกุ่ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบกับสภาพป่าในบริเวณใกล้เคียงยังอุดมสมบูรณ์อยู่ จึงได้ทำหนังสือบันทึกจากภาควิชาฯ ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2524 เสนอต่อกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ขอให้จัดตั้งป่าภูผาในบริเวณผาแต้ม เป็นอุทยานแห่งชาติ กองอุทยานแห่งชาติ ได้บันทึกสั่งการลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2524 ให้นายเสงี่ยม จันทร์แจ่ม นักวิชาการป่าไม้ 4 ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดงหินกอง (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นอุทยานแห่งชาติดงหินกอง ที่ กส 0708 (ดก) 57 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2524 ว่า “พื้นที่บริเวณที่ภาควิชามานุษยวิทยา” มหาวิทยาลัยศิลปากร เสนอขอให้จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติอยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าภูผา ปรากฏภาพเขียนสีโบราณซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ผาแต้ม สภาพป่าบริเวณใกล้เคียงยังไม่ถูกทำลายและจุดเด่นตามธรรมชาติที่สวยงาม การคมนาคมสะดวก เหมาะที่จะตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยเห็นควรผนวกบริเวณดังกล่าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติดงหินกอง” กรมป่าไม้ จึงมีคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ 1162/2524 ลงวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2524 ให้นายเสงี่ยม จันทร์แจ่ม นักวิชาการป่าไม้ 4 หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ (อุทยานแห่งชาติดงหินกองเดิม) ไปดำเนินการควบคุมดูแลรักษาป่าภูผาโดยให้พิจารณา ผนวกเข้ากับอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ ทั้งนี้ บริเวณป่าภูผาดังกล่าวถูกประกาศร่วมกับบริเวณป่าใกล้เคียงให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าดงภูโหล่นตามกฎกระทรวงฉบับที่ 603 (พ.ศ. 2516) ลงวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 90 ตอนที่ 153 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2526 ต่อมา กรมป่าไม้ได้พิจารณาเห็นว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่คนละส่วน และอยู่ห่างไกลกับอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ ตลอดจนมีอาณาเขตกว้างขวาง เกรงว่าอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะจะดูแลไม่ทั่วถึง และเพื่อเป็นการสนับสนุน

นโยบายของรัฐบาลตามโครงการอีสานเขียว และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และการศึกษาหาความรู้ทาง วิชาการ และมีคำสั่งกรมป่าไม้ที่ 991/2532 ลงวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2532 ให้ นายวรพล รัตนสุวรรณ นักวิชาการป่าไม้ 5 กองอุทยานแห่งชาติ ไปดำเนินการสำรวจเพื่อ จัดตั้งพื้นที่ป่าไม้สงวนแห่งชาติ ป่าดงภูโหล่น ท้องที่อำเภอโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่ และ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ประมาณ 340 ตารางกิโลเมตร หรือ 212,500 ไร่ เป็นอุทยานแห่งชาติผาแต้มและให้ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ด้วย ต่อมาจึงมี คำสั่งกรมป่าไม้ที่ 1266/2541 ลงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2541 ให้นายศักดิ์สิทธิ์ พลทรัพย์ศิริ เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 6 ส่วนอุทยานแห่งชาติ ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ กรมป่าไม้ โดยกองอุทยานแห่งชาติได้นำเรื่องราวดังกล่าวนี้ เสนอต่อ คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งได้มีมติเห็นชอบในการประชุมครั้งที่ 3/2532 เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2532 ผ่านมติเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2534 และได้รับ การประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ หน้า 90-92 เล่มที่ 108 ตอนที่ 245 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2534 ให้อุทยานแห่งชาติผาแต้มเป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยาน แห่งชาติ พ.ศ. 2504 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 74 ของประเทศไทย

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงและเนินเขาสูงชัน ลักษณะสูง ๆ ต่ำ ๆ สลับกันไป ทั่วพื้นที่ลักษณะทางธรณีวิทยา เกิดจากการแยกตัวของผิวโลก เป็นเทือกเขาเดียวกับเขา พนมดงรัก หรือ ดงเร็ก ซึ่งเขาพระวิหารตั้งอยู่ ตามแผนที่ทางธรณีวิทยาใช้ชื่อ หน่วยภูพานและ พระวิหาร เป็นภูเขาหินทรายมีที่ราบอยู่บ้างแถบริมห้วยและตามแนวแม่น้ำโขง ในส่วนของ ที่ราบสูงแต่ละแห่งมีเนื้อที่ประมาณ 800-1,300 ไร่ ห่างจากลำน้ำประมาณ 1-2 กิโลเมตร จะเป็นหน้าผาสูงชัน พื้นที่ทั่วไปมีหินทรายโผล่เป็นลานหินกระจัดกระจายทั่วพื้นที่ดินที่พบใน แถบที่ราบลุ่มเป็นดินร่วนปนทรายและดินเหนียว แถบริมแม่น้ำมีตะกอนและอิฐมีสมาก ที่สำคัญ เช่น ห้วยใหญ่ ห้วยสร้อย ห้วยหลอย และห้วยพอก ฯลฯ ห้วยต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่จะไหลลงสู่แม่น้ำโขง

ที่ตั้ง

อุทยานแห่งชาติผาแต้ม มีเนื้อที่ครอบคลุมในท้องที่อำเภอโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย สภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ สัตว์ป่านานาชนิดมีจุดเด่นที่สวยงามตามธรรมชาติมากมาย เช่น ผาชัน น้ำตกสร้อยสวรรค์ เสลาเจดียง ถ้ำป่าภูพานิชย์ ดงนาทม เป็นต้น อีกทั้งยังได้มีการค้นพบภาพเขียนสีโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ อายุราว 3,000-4,000 ปี ที่บริเวณผาขาม ผาแต้ม ผาเจ็ก ผาเมย ภูสมุย และถือได้ว่าเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกในประเทศไทยที่มีแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแนวเขตอุทยานแห่งชาติที่ยาวที่สุด ทำให้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ป่าเขาทางฝั่งประเทศลาวได้เป็นอย่างดีอุทยานแห่งชาติผาแต้ม มีเนื้อที่ประมาณ 340 ตารางกิโลเมตร หรือ 212,500 ไร่

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-ตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ และฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม-มิถุนายน **Rajabhat Mahasarakham University**

อุณหภูมิในแต่ละฤดูแตกต่างกันมาก ในฤดูฝนจะมีพายุฝนฟ้าคะนองอยู่ บ่อย ๆ ในฤดูหนาวอากาศเย็นแห้งแล้ง ความชื้นในบรรยากาศมีน้อย ในฤดูร้อนอากาศร้อนจัดต้นไม้ใบหญ้าแห้งแล้งง่ายต่อการเกิดไฟป่าเป็นอย่างยิ่ง

พรรณไม้และสัตว์ป่า

สภาพป่าไม้โดยทั่วไปเป็นป่าเต็งรังเสียส่วนใหญ่ ตามพื้นที่ที่มีหินโผล่ลักษณะเป็นป่าโปร่ง ต้นไม้แคระแกรน แต่มีความสวยงามตามธรรมชาติ พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็ง รัง เหียง ประดู่ และเหมือดต่างๆ ไม้พื้นล่างเป็นพวกไผ่ป่า หญ้าต่าง ๆ ช่อยหิน และยังมีไม้ดอกที่สวยงามขึ้นอยู่ตามซอกหินอยู่ทั่วไป เช่น หยาดน้ำค้าง เอนอ้า ตลอดจนมีทุ่งดอกไม้จำพวก ดุสิตา สร้อยสุวรรณา ทิพยเกษรกระดุมเงิน นอกจากนี้ ยังมีกล้วยไม้ แดงอุบล (ม้าวิ่ง), สิงห์โต, เหลืองโคราช, เหลืองพิสมร, ตะขาบเล็ก, เขื่องเงิน ฯลฯ ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก กระจัดกระจายอยู่เต็มพื้นที่ สภาพป่าจะเปลี่ยนเป็นป่าดิบแล้ง ในบริเวณที่ราบลุ่มแถบริมห้วยหรือริมแม่น้ำ เนื่องจากมีความชุ่มชื้นพอประมาณตลอดปี พันธุ์ที่สำคัญ ได้แก่ ยาง กะบาก รกฟ้า ตะแบกเลือด เซลิ่ง แดง ไม้พื้นล่างเป็นพวก ไม้เถาว์ ไม้เลื้อยต่าง ๆ นอกจากนี้ยังพบป่าสนสองใบที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ และกระจัดกระจายในส่วนที่เป็นพื้นราบบนภูต่าง ๆ ทั่วพื้นที่

สัตว์ป่าประเภทเลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ยังไม่พบ ที่พบโดยทั่วไปเป็นสัตว์ขนาดเล็ก เช่น สุนัขจิ้งจอก อีเห็น อีแก้ง ชะมด กระต่ายป่า บ่าง ในฤดูแล้งเมื่อระดับน้ำในแม่น้ำโขงลดลงมากมักจะพบเห็นสัตว์ ประเภท หมูป่า เลียงผา วายน้ำข้ามจากฝั่งประเทศลาวอยู่เสมอ ๆ และเนื่องจากอาณาเขตบางส่วนอยู่ในลำน้ำโขง จึงมีปลาน้ำจืดชนิดต่าง ๆ มากมาย นกนานาชนิดที่พบเห็น เช่น นกขุนทอง นกยูง เหยี่ยว อีกา นกขุนแผน นกกระเต็น กระแตแต้แว๊ด เป็นต้น

จุดเด่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

เสาเฉลียง เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำ สายลม และแสงแดด มีลักษณะเป็นแท่งหินตั้งขึ้นเหมือนเสา มีส่วนบนเป็นแผ่นหินวางอยู่โดยไม่ติดกัน มองดูคล้ายดอกเห็ด

ผาแต้ม เมื่อดูจากแม่น้ำโขงจะเห็นเป็นหน้าผาสูงที่สวยงามตามธรรมชาติในบริเวณที่เป็นหน้าผาด้านล่างจะปรากฏภาพเขียนสีโบราณสวยงาม โดยฝีมือมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์เรียงรายตามความยาวของหน้าผาติดต่อกันยาว ประมาณ 180 เมตร มีไม่ต่ำกว่า 300 ภาพ ซึ่งเป็นจำนวนภาพเขียนสี โบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มากที่สุดเท่าที่เคยค้นพบทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ผาเจ็ก-ผาเมย ลักษณะเหมือนบริเวณผาแต้ม และปรากฏภาพเขียนสีโบราณเช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าภาพเขียนจะมีจำนวนน้อยกว่าก็ตาม แต่ลักษณะภาพเขียนสีที่ค้นพบแตกต่างกันกับภาพเขียนสีที่ผาแต้ม

ภูเขามขาม ภูเขาหินทราย ข้างบนเป็นลานหินเรียบ ด้านล่างบริเวณที่ปรากฏภาพเขียนโบราณ (ผาแต้ม) เมื่อยืนดูอยู่ด้านบน จะเห็นทิวทัศน์ตามริมแม่น้ำโขงสุดสายตา เป็นทิวทัศน์ของป่าเขาและลำน้ำสวยงามมาก

น้ำตกสร้อยสวรรค์ เป็นน้ำตกที่สวยงามมาก เกิดจากลำธาร 2 สาย คือ แซสร้อย และแซไผ่ ไหลตกลงมาบรรจบกันดูลักษณะคล้ายสายสร้อยคอ

นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามอีกหลายแห่งกระจัดกระจายทั่วพื้นที่ เช่น น้ำตกลงรู น้ำตกทุ่งนาเมือง นกตกห้วยพอก น้ำตกห้วยละคร เป็นต้น

ดงนาทาม เป็นป่าสนสองใบตามธรรมชาติที่ขึ้นอยู่บริเวณหน้าผา เป็นป่าโปร่ง เมื่อมองทะลุป่าสนสองใบนี้ไป จะเห็นภูเขาทามินสลับบัซซ็อนของประเทศลาวเป็นฉากอยู่ข้างหลังตัดกับท้องฟ้าที่อยู่ด้านบนและลำแม่น้ำโขงที่อยู่ด้านล่าง

ถ้าปาฏิหาริย์ โดยปกติภูเขาหินทราย จะไม่ปรากฏถ้ำที่แบ่งเป็นหลืบเป็นห้อง แต่ปรากฏว่าถ้ำปาฏิหาริย์ แบ่งเป็นหลืบ เป็นห้อง และมีความยาวมาก

ภูโลง ได้มีการค้นพบโครงศพของมนุษย์อยู่ภายใต้ซอกหิน ซึ่งไม่ถูกแดดถูกฝน อยู่บนภูโลงเข้าใจว่าเป็นโครงศพของมนุษย์สมัยก่อน ส่วนของกระดูกและสิ่งของภายในโลง หายไปก่อนที่จะค้นพบ ลักษณะของโลงใหญ่มาก ไม่ที่ใช้ทำโลงบางส่วนผู้ฝังไปตามธรรมชาติ แต่ยังคงสภาพส่วนใหญ่อยู่

ภูกระบอ เป็นภูผาหินทราย ที่มีเสาเฉลียงเป็นจำนวนมากตั้งเรียงรายกระจาย ทั่วพื้นที่ ดูลักษณะคล้ายสวนหิน

นอกจากนี้ การนั่งเรือล่องไปตามแม่น้ำโขง จะทำให้เห็นทัศนียภาพที่แตกต่างกันไปของสภาพภูมิประเทศ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ยิ่งทึ่งรุ่มรวยไว้ให้เห็นทั้งสองฝั่ง ของลำน้ำ

การเดินทางและพักรแรม

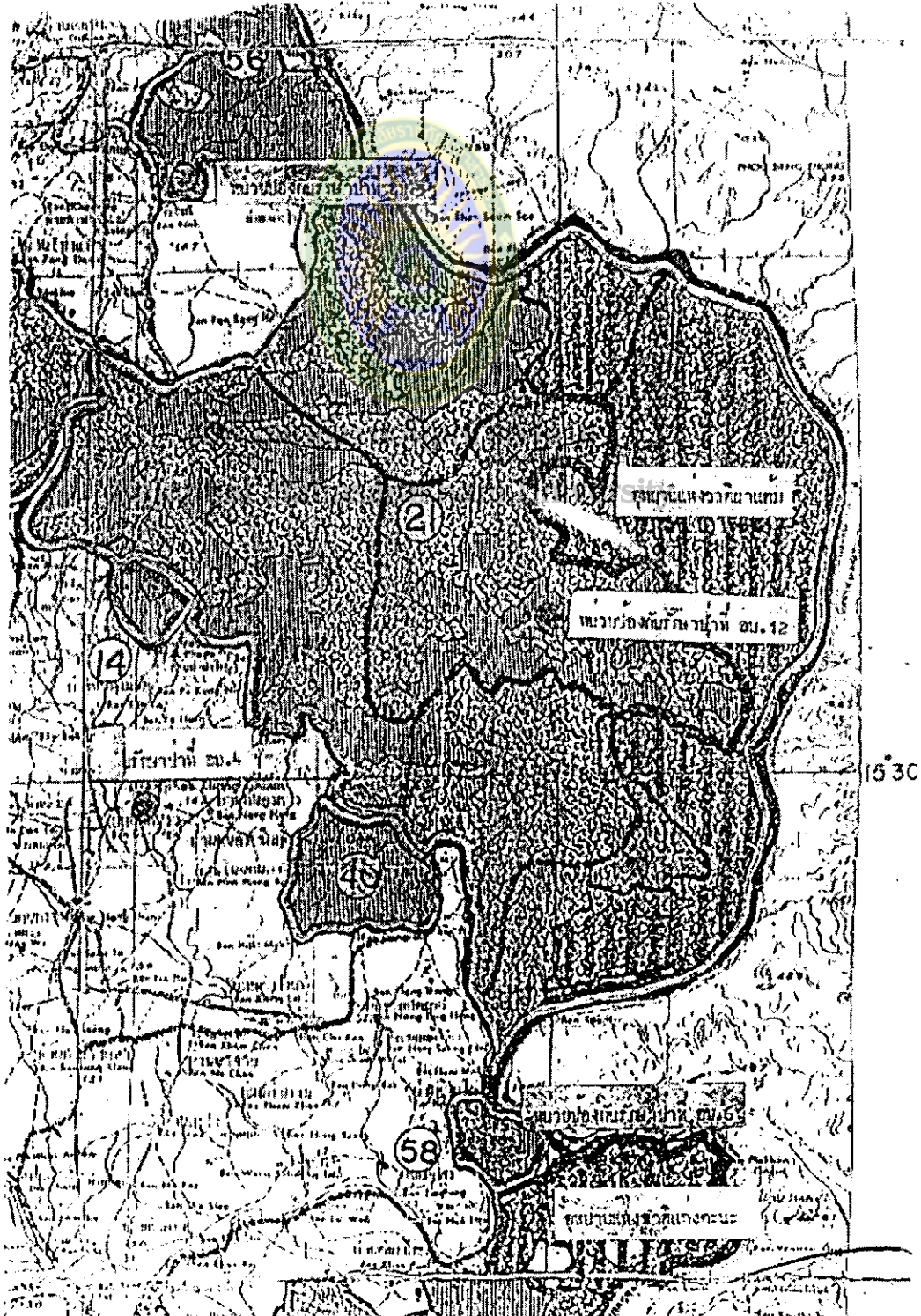
การเดินทางไปพักรแรมที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม มีเส้นทางเดินทางดังนี้

1. เดินทางจากจังหวัดอุบลราชธานีไปที่อำเภอโขงเจียม ระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร และเดินทางไปตามเส้นทางยุทธศาสตร์ สายโขงเจียม-เขมรรัฐ ระยะทาง 14 กิโลเมตร จากนั้น เลี้ยวขวาระยะทาง 5 กิโลเมตร จะถึงภูผาขาม ห้องที่บ้านหนองผือน้อย ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม ซึ่งจะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติผาแต้ม

ที่พักรแรม อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ยังไม่มีบ้านพักรับรองนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการพักรแรม จึงมีเพียงลานกางเต็นท์ นักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์ จะพักรแรมต้องจัดเตรียมอุปกรณ์การพักรแรมไปด้วย

ภาพภาคผนวก ค.

ภาพภาคผนวกที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งอุทยานแห่งชาติผาแต้ม

ภาพภาคผนวกที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่าบริเวณอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี โดยเจ้าหน้าที่หน่วยควบคุมไฟป่าที่ อบ.1 (ผาแต้ม)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ภาพภาคผนวกที่ 3 การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจการป้องกันไฟป่าแก่ชุมชน

ภาพภาคผนวกที่ 4 การเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟฟ้า
บริเวณอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

ภาพภาคผนวกที่ 5 ที่ทำการอุทยานแห่งชาติผาแต้ม

ภาพภาคผนวกที่ 6 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติผาแต้ม เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติผาแต้ม และสำหรับติดต่อการเข้าชม เข้าพัก และศึกษาดูงานของผู้สนใจ

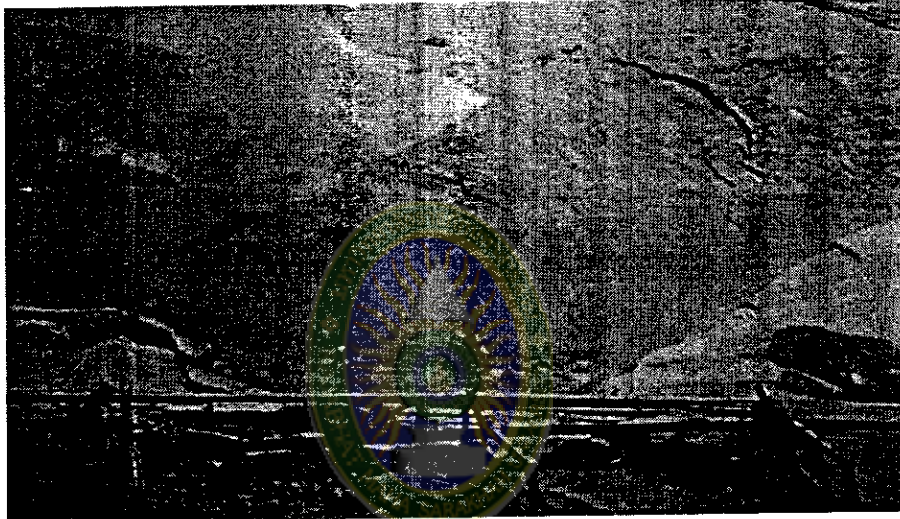

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ภาพภาคผนวกที่ 7 บริเวณผาแต้มในภาพมองดูจากฝั่งไทยมีแม่น้ำโขงกั้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว

ภาพภาคผนวกที่ 8 ภูเขาหินทราย ช้างบนเป็นลานหินราบเรียบ
ด้านล่างปรากฏภาพเขียนโบราณ จะมีรูปปลา คน และอุปกรณ์
หาปลาในสมัยโบราณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ภาพภาคผนวกที่ 9 เสาเฉลียง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจาก
การกัดเซาะของน้ำ สายลม แสงแดด

ภาพภาคผนวกที่ 10 เสาเฉลียง ซึ่งมีลักษณะเป็นแท่งหินตั้งเหมือนเสา เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม

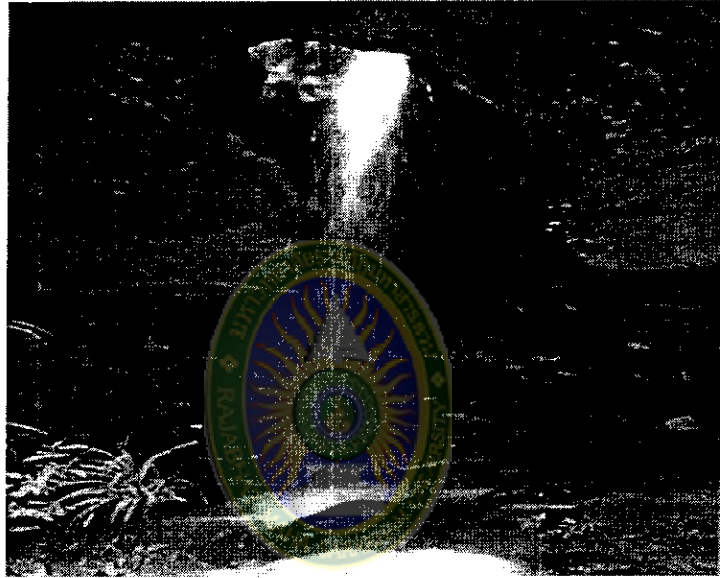

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ภาพภาคผนวกที่ 11 น้ำตกสร้อยสวรรค์ เป็นน้ำตกที่สวยงามเกิดจาก ลำน้ำสองสาย คือ แซสร้อย และแซไผ่ไหลมาบรรจบ

ภาพภาคผนวกที่ 12 น้ำตกสร้อยสวรรค์ ซึ่งมีความสวยงามมากจากภาพ
เห็นน้ำตกไหลลงผ่านช่องหินที่เป็นรูขนาดใหญ่

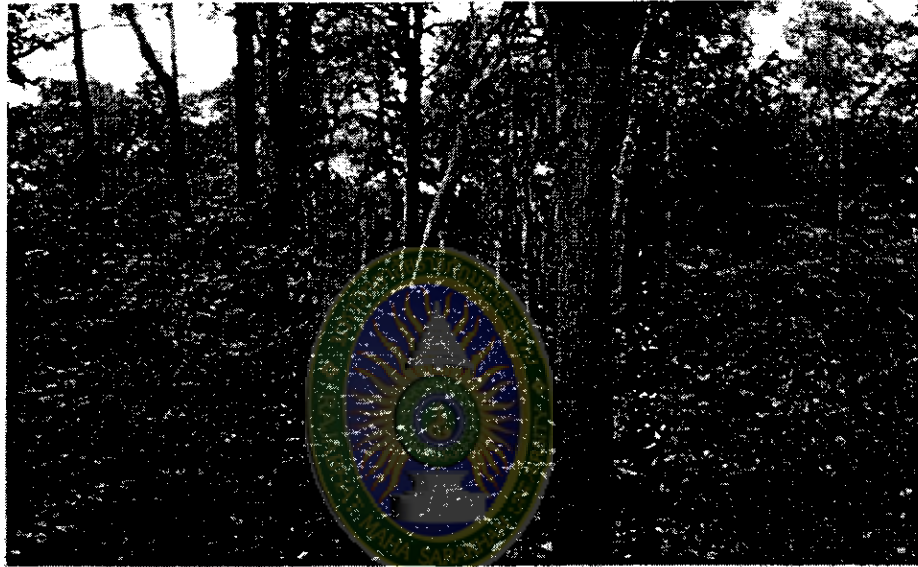
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

ภาพภาคผนวกที่ 13 สภาพป่าโดยทั่วไปของอุทยานแห่งชาติผาแต้มและของ
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว

ภาพภาคผนวกที่ 14 ดงนาทาม เป็นป่าสนสองใบตามธรรมชาติที่ขึ้นอยู่
บริเวณหน้าผาเป็นป่าโปร่ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University